

ZAP

Ben van der Burg in 'Goedemorgen Nederland'.
BEELD WNL

Tech op tv een magneet voor bijzondere types

“Kijk”, zei Ben van der Burg. „Het internet. Jij hebt bijvoorbeeld een soepsite, ja?” Dit ging *Goedemorgen Nederland*-presentatrice Welmoed Sijtsma net te snel. „Een soepsite?”, vroeg ze voorzichtig. „Oh!”, riep Van den Burg. „Soepgerechten.” „Oké”, zei Sijtsma, „ja ja, check check.” Een soepsite was dus een site met soepgerechten. Een soepgerechtsensite, zo je wilt. Het beeld schoof terug naar het oranje bankje waar Van der Burg op zat; op het scherm achter hem stonden de logo's van Google en ChatGPT met daartussen de letters „VS”. Mensen gebruiken namelijk steeds vaker ChatGPT als zoekmachine. En daar kwam Van den Burg over vertellen. Aan de hand van soep.

Dus stel je maar even voor: je hebt een soepsite. „En je hebt die pagina's geoptimaliseerd. Dus iedereen gaat naar Google, ‘soep’, en dan brengt Google ze naar jouw soepsite. Google verdient héél veel geld daarmee - de kwartaalcijfers vorige week: gigantisch. Waarom? Meer advertenties. Heel veel geld. En jij verdient een beetje site met je soepgeld.”

Op dit punt van de uitzending was ik buitengewoon dankbaar dat ik in een tijd leef waarin je tv-programma's op pauze kunt zetten, want ik moest even een paar dingen laten bezinken. Het punt waar Van der Burg naartoe werkte had misschien wel in één zin gepast: een groeiend aantal mensen verkiest ChatGPT boven Google omdat ze dat handiger en sneller vinden, maar omdat ChatGPT zijn informatie van andere websites haalt zonder je naar de desbetreffende pagina's door te sturen, lopen die websites verkeer en inkomsten mis. Zoiets. Waarom zat ik dan te luisteren naar een item waarin het woord soep - ja, ik heb het geteld - meer dan twintig keer voorbijkwam? Waarom zijn er dagelijks minstens drie talkshowgasten die mijn brein breken met zinnen als „je verdient een beetje site met je soepgeld”? Breder getrokken: waar halen praatprogramma's die gasten vandaan?

Voor al thema's als tech en AI werken als een magneet op merkwaaardige types. Van den Burg had van 1986 tot 1992 een carrière als langebaanschaatser en was vanaf 2022 ineens tech-specialist bij *Vandaag Inside* (SBS6). Nu wordt hij dus ook in die hoedanigheid opgevoerd bij *Goedemorgen Nederland* (NPO1). Bij *Eva* (NPO1) wordt intussen gerekend op Alexander Klöpping, die eens in de zoveel tijd komt vertellen of AI „ook jóúw baan komt overnemen”, of dat een vriendin van hem ChatGPT gebruikt als psycholoog. Voor een gesprek over het gebruik van AI in de zorg mochten er woensdag gelukkig mensen bij Jinek aanschuiven die daadwerkelijk verstand van zaken hadden. Die brengen misschien minder ronkende teksten voort om zo'n item mee te promoten op de socials, maar het item zelf wordt er veel inzichtelijker van. Nee, AI is geen wondermiddel. Maar je kunt er bijvoorbeeld wel de administratieve druk flink mee verminderen, legde intensivist en AI-specialist Jessica Workum uit.

Maar het meest fascinerende AI-experiment vindt toch wel plaats aan de desk van *Nieuws van de dag* (SBS6). Ik weet niet wat voor chip ze in Malou Petter hebben gestopt, maar het voormalige NOS-gezicht lijkt volledig geherprogrammeerd tot *Fox News*-presentatrice. De laatste tijd gaat ze meestal nog twee stappen verder dan haar gasten. Zo vond ze het woensdagavond ergerlijk dat in twijfel werd getrokken of Faber verantwoordelijk was voor de dalende asiëcijfers. „De kijker - of eh, de kiezer”, zei Petter, „die wilde dit heel graag. Dus linksom of rechtsom, die kiezer zal het een worst wezen. Die denkt: de aanvragen zijn naar beneden.” Een interessante ontwikkeling, maar opbeurend kun je Petters transformatie niet noemen. Als die onomkeerbaar blijkt, wordt het op den duur misschien tijd voor een carrièreswitch. Iets in de soepbusiness, bijvoorbeeld. Gratis tip: de domeinnaam soepsite.nl is nog beschikbaar.

Amber Wizintr

Peter Vos: *Brleider/ Spectacled Eider*, 2025. (Olie op doek 52x60 cm)

40ste KunstRAI toont bijzondere vogels, maar weinig politieke kunst

KUNSTMARKT De jubileumeditie van kunstbeurs KunstRAI staat in het teken van de 750ste verjaardag van Amsterdam. De beurs schetst een kleurrijk kunstklimaat, decoratief voor het oog, maar is eerder behoudend dan ruw en verontrustend.

Kester Freriks

AMSTERDAM

Veertig jaar geleden namen „bevlogene galeriehouders het initiatief een plek te creëren waar kunstenaars en verzamelaars elkaar kunnen ontmoeten. Zo ontstond in 1985 de KunstRAI. En nu is onze stad jarig, en vieren we het jubileum.” Met deze woorden opende burgemeester Femke Halsema gisteren in de Parkhal van de RAI Amsterdam de veertigste editie van de nationale kunstbeurs, die in het teken staat van de 750ste verjaardag van Amsterdam. Twee van de oudste galeries van Nederland en van de hoofdstad zijn prominent aanwezig, Galerie Lieve Hemel voor realistische kunst en Galerie Mokum die zich toelegt op expressieve landschappen en beeldhouwwerk. Beide galeries dateren uit de jaren zestig.

Oprichter van de KunstRAI Wim van Krimpen bedacht om van begin af aan elk jaar een gastland met bijbehorende galeries uit te nodigen, dat waren in de afgelopen tijd onder meer New York, Marokko, Japan, Berlijn en Denemarken. Nu ligt het accent op Amsterdam 750 jaar. Daarom is des te opvallender dat de ruim honderd deelnemende galeries weinig urbane of grootstedelijke kunst bieden. Landschappen, soms expressionistisch-dynamisch of juist impressionistisch-verstild, figuratief

geschilderde vogels, bloemstillevens en abstracte kunst voeren de boventoon. Een uitzondering maakt Kunsthandel P. de Boer die met het indrukwekkende *Panorama Amsterdam* (2024) van voormalig stadstekenaar Arie Schippers de stad prominent in het zicht plaatst. Vijf meter Amsterdam zien we, in acryl geschilderd vanaf de A'dam Toren met het Centraal Station op de voorgrond en daarachter de stad met een rode gloed erboven. Prijs: 40.000 euro. Dezelfde stand toont de impressionistische Italiaan Giovanni Boldini (1842-1931) die de Zuiderkerk schilderde, prijs 135.000 euro. Dit werk geeft de stad weer zoals toeristen die graag zien: een spitse toren, boogbrug, wat in losse stijl geschilderde grachtenpanden, rood aangelichte wolken.

Wenig politieke kunst

Burgemeester Halsema riep in haar toespraak de grimmige jaren tachtig op, met krakersrellen en grote geopolitieke spanningen. Die laatste beheersen ook nu het wereldbeeld. Actuele, politiek geladen kunst treffen we slechts bij een enkele galerie aan, en dan toevallig niet een Amsterdamse. Galerie de Roos van Tudor uit Leeuwarden toont foto's van Maartje Roos waarin ze zowel traditie als actualiteit verenigt. Groots opgezette werken uit de reeks *De zee vrij spel?* verbeelden de gevolgen van klimaatverandering, bovendien sluit ze aan bij de traditie: in het wandvullende

Zicht op Haarlem herkennen we het beroemde stadsgezicht uit 1670-1675 van Jacob van Ruisdael, maar nu staan de omliggende landerijen half onder water en lijken alleen de St. Bavokerk, de Koepelgevangenis en de duinen aan de stijgende zee te ontsnappen. Exotische vogels als kroeskoppelikaan en flamingo lopen waar Van Ruisdael eeuwen terug bleekvelden schilderde.

Ook uitgeverij en galerie 99 Publishers plaatst het vogelleven midden in de aandacht. Met de expositie *Birdland* geven ze een royaal overzicht van vogels in de kunsten van de vroege zeventiende eeuw tot nu. Geëlijktijdig verschijnt het rijk geïllustreerde boek *Birdland*, voorbeeldig samengesteld door grafisch ontwerpbureau Mart. Warmerdam. De presentatie laat de bijna dramatische tegenstelling zien tussen de liefde van de mens voor de vogels en de vernietiging van de natuur door diezelfde mens. Bij de ingang hangt een sculptuur van Iris Box, *Fragments of life* (2019). Aan dunne, doorzichtige draaden zweven tal van kleine objecten uit de natuur, zoals veertjes, reepjes schors, schelpen, stenen, braakballen en zelfs stukjes glas. Het lijkt een zwerm spreuwen. Daarachter ontvouwt zich de vogel-expositie met beelden van uilen van Chris Tap en Hetty Heyster naast enkele kleine, schitterende *White box paintings* van verbeelden de gevolgen van klimaatverandering, bovendien sluit ze aan bij de traditie: in het wandvullende

De expositie **Birdland** met op de voorgrond de sculptuur **Fragments of life** (2019) van Iris Box. FOTO REMKO DE WAAL/ANP

Bezoekers tijdens de opening van de **KunstRAI**. FOTO REMKO DE WAAL

opzet en tegelijk intrigerend zijn de zogenoemde 'exotische vogelmodellen' van de Australische fotograaf en kunstenaar Leila Jeffreys die de Mokuks kaketoë Prudence uitbeeldt in zachtroze tinten.

Rauw materiaal

Het spannende van *Birdland* is dat talloze bijeengebrachte kunstwerken niet alleen een staalkaart bieden van de ornithologie maar ook de kunstgeschiedenis weerspiegelen: we gaan van het nauwgezette realisme van bijvoorbeeld Melchior d'Hondecoeter naar de verfijning in de vogelstudies van Margot Holtman. Indringend is het werk van Leon Adriaans die zwanen schildert op rauw materiaal als veevoederzakken. Zo komt het echte boerenleven de kunsten binnen, dat neemt niet weg dat zijn werk *Zwanen* (1987-1989) even sierlijk als stijlvol is.

Vogels zijn verspreid over de hele KunstRAI, zoals in de stand van de Utrechtse galerie Heelsteek# waar kunstenaar Peter Vos een intens verstilld vogelportret laat zien van de zeer zeldzame brleiderend. Zoals hij de kleurschakeringen weergeeft van de vogel tegen een lege achter-

grond is het verenkleed net art deco. Engagement en een band met de actualiteit is slechts sporadisch te vinden, of het moet Wow Now zijn van Rob Malasch van de Amsterdamse galerie Serieuze Zaken. Met dit project biedt hij jonge kunstenaars de gelegenheid alle denkbare cross-overs, performances en kunstwerken te tonen, geïnspireerd op idolen uit de hedendaagse kunst.

Deze editie van de KunstRAI schetst een kleurrijk kunstklimaat, decoratief voor het oog, maar is eerder behoudend dan ruw of verontrustend. We zien mediterrane terrassen, dravende paarden, roeiers op het water, zwemmers in een rivier, vlinders ook, beslist smaakvol geschilderd. Eigenlijk is het meest beklemmend en indringend het olieverf op doek *Der Baum* (1985) van Armando bij Galerie Mia Joosten. Dan zijn we weer terug bij de bittere jaren tachtig, toen de kunstbeurs begon. In een hevig contrast met zwart en veel wit drukt Armando (1929-2018) iets uit dat je verschrikking zou kunnen noemen. Subliem.

KunstRAI, RAI Amsterdam, Hal 8. T/m 4/5. Info: kunstrai.nl

‘Protect the dolls’: modesymbool voor transrechten

TREND Sterren als Pedro Pascal en Tilda Swinton zijn gespot in het 'Protect the dolls'-shirt. Deze steunbetuiging aan transvrouwen van ontwerper Connor Ives werd snel een internetsensatie.

Laura Hoogenraad

AMSTERDAM

De avond voor zijn modeshow griste modeontwerper Connor Ives een willekeurig T-shirt van een stapel, en zette met een simpele druktechniek een politieke boodschap op de borst: Protect the dolls. Hij droeg het shirt tijdens het slotmoment van zijn herfst-wintercollectie. Toen hij van de catwalk afstapte, werd hij gelijkelijk bestookt met de vraag: waar is het te koop?

Dat zijn lastminute keuze zou leiden tot een ware internetsensatie had Ives nooit gedacht. Zelf gelooft hij niet heilig in de combinatie van mode en activisme, zo vertelde hij aan de The New York Times. Hij voelde vooral een groeiende noodzaak om iets te doen tegen de groeiende vijandigheid van de Amerikaanse overheid naar trans personen. De term dolls, letterlijk vertaald poppen, wordt binnen de queergemeenschap gebruikt om liefdevol te verwijzen naar trans vrouwen.

In de twee maanden na de show verschijnt het shirt op de borst van acteur Pedro Pascal op de rode loper, deelt actrice Tilda Swinton een selfie met het shirt, en draagt Troye Sivan het tijdens een gastoptreden op festival Coachella. Door de combinatie van activisme, beroemdheden en sociale media bereikt het shirt snel alle hoeken van het internet.

Pedro Pascal - wiens zus trans is - droeg het shirt tijdens de première van de film *Thunderbolts* in Londen, een week nadat het Britse hoogge-

rechtshof oordeelde dat de definitie van 'vrouw' binnen de gelijkheidswet alleen geldt voor wie als vrouw geboren is. Tijdens protesten tegen het oordeel was de leus ook te lezen op de borden van demonstranten; een teken dat de boodschap verder reikt dan het T-shirt.

In de Verenigde Staten liggen de rechten van de transgemeenschap onder vuur sinds het aantreden van president Trump. Zo moeten Amerikaanse overheidsinstellingen woorden als 'transgender' en 'non-binair' schrappen in hun publicaties en bevoegde verschillende staten de toegang van trans jongeren tot de zorg.

Het shirt, uitverkocht maar wel te bestellen via pre-order, kost 75 pond (zo'n 88 euro). De opbrengsten van de verkoop worden gedoneerd aan Trans Lifeline, een Amerikaanse non-profitorganisatie die zich inzet voor de rechten van transgenders. Ze faciliteren onder andere een telefonische hulplijn voor en door mensen uit de transgemeenschap. Inmiddels is ruim 400 duizend euro opgehaald, vertelde Ives donderdag aan The Guardian. En: „dat getal neemt elk uur toe”.

Onder de Instagrampost van de ontwerper staan veel enthousiaste opmerkingen: „Deze tee gaat modegeschiedenis schrijven”, „restock! restock!”, „We hebben een tweede drop nodig”. De enkele criticus die de prijs te hoog vindt, kan uitwijken naar de tientallen online verkopers die het shirt massaal namaken (zonder daarbij een goed doel te steunen).

Het shirt past in een groeiende trend van kleding met politieke leuzen. Zoals het We Should All Be Feminists-shirt van Dior en de Tax the rich-jurk van Amerikaans congreslid Alexandria Ocasio-Cortez tijdens het Met-gala. En niet te vergeten: de Make America Great Again-merchandise van president Trump.

Ives schrijft in de beschrijving van zijn post dat de ervaring hem leert dat „kleren iets groters kunnen worden”.

Pedro Pascal tijdens de première van de film 'Thunderbolts' in Londen. BEELD SCOTT A GARFITT/INVISION/AP